

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudcem JUDr. Tomášem Švecem, Ph.D., ve věci

žalobkyně: **X. X.**, narozená dne X
státní příslušnost X
bytem v ČR X

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politiky**
sídlem Nad štolou 936/3, 170 34 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 11. 2022, č. j. OAM-294/ZA-ZA11-ZA04-2022,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 11. 2022, č. j. OAM-294/ZA-ZA11-ZA04-2022, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobkyni se náhrada nákladů řízení nepřiznává.
- III. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

- I. Vymezení věci

1. Žalobkyně se žalobou podanou Městskému soudu v Praze domáhala zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí, jímž žalovaný rozhodl o její žádosti o udělení mezinárodní ochrany tak, že mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) se neuděluje.

II. Podstatný obsah žaloby

2. Žalobkyně v podané žalobě předně uvedla, že byla v předcházejícím řízení zkrácena na svých právech a rozhodnutí žalovaného napadá v celém rozsahu výroku. Dále v zásadě obecně namítala porušení ustanovení § 2 odst. 1, § 3, § 50 odst. 2, 3 a 4, § 52 a § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**správní řád**“) a ustanovení § 12 a § 14a zákona o azylu. Rovněž podotkla, že žalovaný je při aplikaci zákona o azylu povinen dbát základních zásad správního řízení, přičemž odkázala právě na ustanovení § 3, § 2 odst. 4 a § 68 odst. 3 správního řádu. Zrekapitulovala též důvody své žádosti o udělení mezinárodní ochrany.
3. Následně žalobkyně poukázala na to, že sama doložila žalovanému relevantní dokumenty týkající se vyhlášené mobilizace a fotografie z protirežimních protestů a požádala o provedení doplňujícího pohovoru. Žalovaný však na tuto žádost nereagoval a doplňující pohovor neprovedl, neboť vyšel z domněnky, že další pohovor by nevedl k objasnění nových skutečností. Tuto domněnku označila žalobkyně za zcela nepodloženou, neboť žalovaný podle ní nemůže předem předjímat, jaké skutečnosti se chystala v průběhu doplňujícího pohovoru objasnit. V důsledku tohoto pochybení tedy nevyšel žalovaný dle jejího názoru ze skutečného stavu věci, jelikož neprovedl žádné další kroky k objasnění její obavy z možné mobilizace. V této souvislosti pak také konstatovala, že vedení několika pohovorů s žadatelem o udělení mezinárodní ochrany je zcela běžnou praxí. Její požadavek přitom nebyl nijak excesivní, protože se jeví jako nestandardní, že žalovaný její žádosti nevyhověl.
4. Taktéž žalovaný podle žalobkyně dospěl k nesprávnému závěru, když na základě skutečnosti, že neměla v minulosti problémy s ruskými úřady, dovodil, že nebude mít žádné obtíže ani v případě návratu. K tomu poznamenala, že podle podkladů shromážděných žalovaným jsou postupy ruského režimu vůči disidentům od vypuknutí války na Ukrajině masovější a brutálnější. S ohledem na podstatnou změnu okolností tak tento výše uvedený závěr nemůže obstát. Skutečnost, že v minulosti neměla konkrétní potíže a mohla Ruskou federaci opustit, je tedy dle jejího názoru irelevantní, jelikož její případ spadá spíše do kategorie případů uprchlíků *sur place*. Není také na místě, aby jí žalovaný kladl k tíži, že byla politicky aktivní již před opuštěním země původu. To navíc svědčí i o věrohodnosti jí uváděných skutečností a jejího politického přesvědčení.
5. Dále žalobkyně namítla, že žalovaný nijak nedoložil, že by snad ruské státní orgány zasahovaly pouze proti výrazným režimním oponentům, přičemž v praxi si lze jen těžko představit, jak by to na masové demonstraci bylo možné. V tomto ohledu odkázala na události probíhající v listopadu 1989 na Národní třídě. Též dodala, že dle dostupných informací zasahují ruské státní orgány v současnosti bez většího rozlišování v podstatě vůči každému, o kom se byt jen domnívají, že by mohl smýšlet protirežimně, a to včetně osob, které nijak jednoznačně svůj politický postoj neprokázaly.

6. Rovněž žalobkyně podotkla, že i na území České republiky fungovaly přinejmenším v minulosti tajné služby, jež bezpochyby monitorovaly aktivity politické opozice v České republice. Jelikož se tedy zúčastnila protestů, je dost dobře možné, že o těchto aktivitách existují záznamy, které by proti ní mohly být využity.
7. Závěrem podané žaloby žalobkyně shrnula, že žalovaný nezohlednil všechny relevantní skutečnosti a nesprávně posoudil možnost udělení mezinárodní ochrany. Upozornila také na nutnost aplikovat v jejím případě důkazní standard přiměřené pravděpodobnosti a vyjádřila přesvědčení, že jí měl být udělen azyl podle ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, případně doplňková ochrana ve smyslu ustanovení § 14a odst. 2 písm. b) a d) zákona o azylu. Navrhla tedy zdejšímu soudu, aby zrušil napadené rozhodnutí a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

8. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě ze dne 24. 1. 2023 shrnul obsah podané žaloby, podotkl, že žalobkyní uplatněné námitky neprokazují porušení správního řádu nebo zákona o azylu, a odkázal na obsah správního spisu a napadené rozhodnutí. Rovněž konstatoval, že napadené rozhodnutí nepovažuje za vadné, nesprávné či nezákonné, a že zjistil skutečný stav věci, případ posuzoval ve všech souvislostech, zabýval se všemi skutečnostmi, které žalobkyně v průběhu správního řízení uvedla, a pro rozhodnutí si opatřil potřebné podklady a objektivní a aktuální informace.
9. Dále žalovaný poukázal na to, že posuzoval důvody uvedené žalobkyní v kontextu všech podkladů, které si obstaral. Považoval také za nadbytečné opětovně se vyjadřovat k otázce dalších pohovorů. Následně žalovaný uvedl, že dokazování provedl podrobně a úplně a zabýval se všemi okolnostmi případu. Srozumitelným způsobem pak v napadeném rozhodnutí odůvodnil, proč není možné žalobkyni mezinárodní ochranu udělit. Též podotkl, že v řízení o mezinárodní ochraně je to právě žadatel, kdo má povinnost tvrzení. Pro to, aby mohla žalobkyně tuto svoji povinnost splnit, přitom učinil maximum. Během pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany konaného dne 18. 3. 2022 totiž měla žalobkyně dle jeho názoru možnost uvést důvody své žádosti, jakož i další skutečnosti. Taktéž jí bylo umožněno doložit doklady, které by její tvrzení podpořily.
10. Rovněž žalovaný připomněl, že institut mezinárodní ochrany je institutem zcela výjimečným a v žádném případě ho nelze zaměňovat nebo jím nahrazovat jiné formy pobytu upravené v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
11. Závěrem svého vyjádření tedy žalovaný shrnul, že žalobkyně v průběhu správního řízení neuváděla žádné důvody, pro které lze udělit některou z forem mezinárodní ochrany. Navrhl tak zdejšímu soudu, aby podanou žalobu jako nedůvodnou v plném rozsahu zamítl.

IV. Obsah správního spisu

12. Ze správního spisu zdejší soud zjistil tyto pro řízení podstatné skutečnosti.
13. Žalobkyně podala dne 13. 3. 2022 žádost o udělení mezinárodní ochrany, přičemž následně byla žalovaným vyzván k poskytnutí údajů k této žádosti a rovněž předvolána k pohovoru ve věci mezinárodní ochrany. Údaje k podané žádosti poskytla žalobkyně

dne 18. 3. 2022, když mimo jiné sdělila, že je narozena X ve městě X v Rusku, je státní příslušnicí X ruské národnosti, dorozumí se česky, rusky a anglicky, nemá žádné náboženské přesvědčení, od prosince 2021 je rozvedená a nemá žádné děti. Ohledně svého politického přesvědčení konstatovala, že není členkou žádné politické strany či skupiny, ale v roce X byla aktivní v X. Účastnila se protestů a před prezidentskými volbami rozdávala letáky na X. Jako poslední místo bydliště ve vlasti uvedla adresu ve městě X, na které stále bydlí její rodiče. Co se týče průběhu cesty do České republiky, vyjádřila se tak, že v roce 2019 přiletěla na jazykový kurz. V Rusku pak byla už jen jednou v X na dva týdny u rodičů. Na otázku ohledně předchozích pobytů ve státech Evropské unie odpověděla, že byla jako turistka ve Finsku a Švédsku. Taktéž byla v roce 2014 na Kypru, v roce 2018 v Řecku a v roce 2021 v Chorvatsku. V jiných státech jí nebyla udělena žádná víza nebo povolení k pobytu a nežádala dosud ani o udělení mezinárodní ochrany. K dotazu na svůj zdravotní stav sdělila, že je v pořádku a s ničím se neléčí. Ohledně důvodů své žádosti žalobkyně uvedla, že žádá kvůli aktuální situaci v Rusku, a že je proti tomu, co dělá Putin, za což jí hrozí vězení. V České republice má bývalého manžela, se kterým má nadále dobrý vztah. Se svou rodinou v Rusku v kontaktu není a nemá tam ani kam jet.

14. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany konaném dne 18. 3. 2022 žalobkyně výše uvedené skutečnosti blíže rozvedla. Konkrétně uvedla, že po jazykovém kurzu požádala v roce 2020 o nové vízum a čekala na rozhodnutí, přičemž nikde nepracovala a podporoval ji manžel. Vízum jí však uděleno nebylo. Jejím záměrem bylo po absolvování kurzu dále studovat na vysoké škole, avšak necítila se připravená a dále se tak sama učila česky. Do České republiky chtěli s manželem přijet za účelem studia a dalšího života. Českou republiku si vybrali kvůli podobnému jazyku a kultuře a dobrému vzdělání. V Rusku před odjezdem úspěšně dokončila studium medicíny a následně se připravovala na odjezd do České republiky. Dále vypověděla, že nesouhlasí s politikou Putina a ani s ničím, co dělá. Zmínila, že policie zatýká děti a staré lidi, a že je v Rusku nebezpečné bydlet. Pro ni samotnou je nebezpečné tam být, když s touto politikou nesouhlasí. Rovněž sdělila, že o tomto jejím nesouhlasu vědí rodiče a kamarádi, a že není žádný bloger a nemá sociální síť, na nichž by o tom mluvila. Mohla by dát něco pouze na Instagram, ale nemá žádný velký okruh sledujících. Nesouhlas s ruskou politikou poprvé pocítila v roce X, kdy se zúčastnila X. K těmto akcím se dostala přes internet a známé. Poznamenala, že už nedokáže ani spočítat, na kolika akcích byla. Bylo to možná desetkrát a vždy se jednalo o akce v X konané v roce X. Žádné potíže přitom neměla, ale její manžel byl dvakrát odveden policií. V případě návratu do vlasti by se určitě zúčastnila dalších protestů a byla by zatčena. V České republice se X zúčastnila protiruských akcí, a to v X po X a po X. Dodala, že v Rusku také dvakrát rozdávala letáky a ani kvůli tomu potíže neměla. Na dotaz žalovaného, proč by měla mít v Rusku potíže nyní, když je neměla v minulosti, odpověděla, že situace v Rusku je horší, než byla dříve. Lidé jsou zatýkáni, když mají v rukou pouze čistý nepopsaný plakát. Viděla i video o ženě, která byla zadržena a nechovali se k ní dobře. Zmínila, že věří, že policisté lidi bijí. Taktéž žalobkyně konstatovala, že s rodiči ani s jinými příbuznými není v kontaktu. Její rodiče podporují Putina a pohádali se s ní kvůli tomu. Opoziční názory získala od svého manžela a z internetu. Viděla totiž film Navalného o Medveděvovi a jeho majetku. Snažila se tedy v Rusku hledat jiné informace než oficiální. Podotkla také, že v České republice žije její bývalý manžel, se kterým má dobré vztahy, a který ji stále podporuje, protože je mu známa její situace. Má zde i nějaké

přátele, ale ti ji takovým způsobem jako bývalý manžel nepodporují. Závěrem pohovoru již nechtěla uvést žádné další skutečnosti ani doložit na podporu svých tvrzení žádné dokumenty.

15. Za účelem posouzení žádosti žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany si žalovaný dále opatřil písemný materiál označený jako „Zacházení s protestujícími demonstranty, novináři a ochránci lidských práv od invaze na Ukrajinu“, který byl překladem informace Agentury Evropské unie pro azyl (EUAA) ze dne 2. 6. 2022 (dále jen „**informace EUAA**“). Z tohoto písemného materiálu vyplývají konkrétní informace o zacházení s protestujícími demonstranty a odpůrci války po invazi na Ukrajinu, včetně informací o správních a trestních obviněních. Dále byl ve správním spisu založen i písemný materiál ze dne 30. 6. 2022 označený jako „Ruská federace, Informace OAMP – Bezpečnostní a politická situace v zemi, Vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv, Stav: červen 2022“ (dále jen „**informace OAMP**“), ze kterého se podávají informace o Ruské federaci týkající se mučení a trestu smrti, možnosti vycestování a návratu do vlasti, azylovém systému a aktivních vojenských konfliktech.
16. Ve správním spisu se nacházel rovněž písemný materiál označený jako „Svoboda ve světě 2022 – Ruská federace“, který byl překladem zprávy organizace Freedom House z roku 2022. Z tohoto písemného materiálu se podávají zejména informace o volebním procesu, politické pluralitě, fungování vlády, svobodě projevu a vyznání, právu sdružovat se a organizovat se, právním státu, osobní autonomii a právech jednotlivce. Taktéž byly součástí správního spisu i další dokumenty obsahující informace o zemi původu žalobkyně. Konkrétně se jednalo o písemný materiál označený jako „Přehled údajů o zemi za rok 2021, Ruská federace“, který byl překladem zprávy Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) z července 2022, a také písemný materiál ze dne 29. 3. 2022 označený jako „Ruská federace, Informace OAMP – Systém registrace místa pobytu, Zákonná ustanovení, formální náležitosti a praktické aspekty“.
17. Před vydáním napadeného rozhodnutí žalovaný umožnil žalobkyni, aby se seznámila s podklady rozhodnutí a vyjádřila se k nim. Z protokolu o seznámení s podklady rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany ze dne 20. 9. 2022 vyplývá, že žalobkyně se chtěla s podklady rozhodnutí seznámit a pořídila si jejich fotokopie. Vyjádřit se k podkladům rozhodnutí ani navrhnout jejich doplnění nechtěla. Požádala však o poskytnutí lhůty pro písemné vyjádření. Rovněž nechtěla uvést ani žádné další skutečnosti nebo informace, které by měl vzít žalovaný při posouzení její žádosti v potaz.
18. K podkladům rozhodnutí se žalobkyně vyjádřila písemně podáním ze dne 29. 9. 2022. V něm upozornila, že dne 21. 9. 2022 byla v Ruské federaci vyhlášena okamžitá částečná mobilizace, přičemž její bližší podmínky mají být určeny vládou, ministerstvem obrany a lokálními samosprávami. Následně podotkla, že podle zahraničních zdrojů je text mobilizačního rozhodnutí vágní a nestanovuje datum ukončení mobilizace ani počet povolávaných osob. Rovněž v něm není dle jejího názoru specifikováno, že by se měla mobilizace týkat výhradně mužů. Naopak některé zahraniční zdroje uvádí, že se může týkat i žen. Taktéž existují zprávy, podle kterých jsou povolávány i osoby bez zkušeností v armádě a počet osob by mohl dosahovat až 1 milionu. V této souvislosti žalobkyně poznamenala, že má medicínské vzdělání, kvůli němuž by mohla být také mobilizována. Nadto byl schválen zákon, který zpřísňuje tresty za trestné činy jako dezerce, poškození vojenského majetku a neposlušnost, pokud jsou spáchány právě

během mobilizace. Lidé protestující proti mobilizaci jsou podle ní plošně zatýkáni a obratem jim jsou vydávány povolávací rozkazy. Žalobkyně tedy požádala žalovaného o provedení doplňujícího pohovoru a dále o doplnění podkladů o rozhodnutí prezidenta Putina o mobilizaci, jakož i příslušná rozhodnutí specifikující okruh mobilizovaných osob. Žalovanému pak doporučila využít i další dva podklady, a to zprávu ACCORD a zprávu SWP-Aktuell.

19. Spolu se svým vyjádřením k podkladům rozhodnutí doložila žalobkyně fotografie, ke kterým uvedla, že je na nich zachycena její účast na protirežimním protestu. Taktéž doložila osvědčení o uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání a kvalifikace v České republice ze dne 19. 5. 2020, č. j. NO/UKRUK/146/20/Kb, vydané Rektorem Univerzity Karlovy, jímž byl uznán její diplom a potvrzena jeho rovnocennost s vysokoškolským diplomem a dodatkem k diplomu vydaným v České republice veřejnou vysokou školou absolventce studia v magisterském studijním programu „Všeobecné lékařství“. Dále byl přílohou vyjádření i text výnosu prezidenta Putina o mobilizaci, a to včetně neoficiálního překladu do anglického jazyka. Tento dokument si posléze žalovaný nechal přeložit do jazyka českého.
20. Následně tedy žalovaný vydal napadené rozhodnutí, s nímž byla žalobkyně seznámena v českém jazyce dne 9. 12. 2022 a stejného dne si převzala i originální výtisk tohoto rozhodnutí, což vyplývá z protokolu o předání rozhodnutí odboru azylové a migrační politiky MV ČR ve věci žádosti o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky ze dne 9. 12. 2022.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

21. Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu řádně a včas uplatněných žalobních bodů, kterými je vázán [ustanovení § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)], přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu ke dni vydání tohoto rozsudku, a to vzhledem k účinnosti čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (procedurální směrnice). Po zohlednění skutečností, které vyplynuly z obsahu správního spisu, vycházel zdejší soud při přezkumu napadeného rozhodnutí zejména z následujících ustanovení právních předpisů.
22. Podle ustanovení § 12 zákona o azylu *se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.*
23. Podle ustanovení § 2 odst. 4 zákona o azylu *se pronásledováním rozumí závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání anebo jednání, která ve svém souběhu dosahují intenzity pronásledování, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování.*
24. Podle ustanovení čl. 9 odst. 1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany,

o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „**kvalifikační směrnice**“) platí, že *aby bylo jednání považováno za pronásledování ve smyslu čl. 1 odst. 1 Ženevské úmluvy, musí být a) svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nelze odchýlit, nebo b) souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a).*

25. Podle ustanovení čl. 9 odst. 2 kvalifikační směrnice mohou být za pronásledování ve smyslu odstavce 1 mimo jiné považována tato jednání: a) použití fyzického nebo psychického násilí, včetně sexuálního násilí; b) právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem; c) nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání; d) odeprání soudní ochrany, které vede k nepřiměřenému nebo diskriminačnímu trestu; e) trestní stíhání nebo trest za odeprání výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2; f) jednání namířená proti osobám určitého pohlaví nebo proti dětem.
26. Podle ustanovení § 14a odst. 1 zákona o azylu se doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.
27. Podle ustanovení § 14a odst. 2 zákona o azylu (ve znění účinném do 30. 6. 2023) se za vážnou újmu podle tohoto zákona považuje a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.
28. Zdejší soud nejprve posuzoval, zda se žalovaný v napadeném rozhodnutí správně vypořádal s obavami žalobkyně z pronásledování pro její politické názory a aktivitu. V tomto ohledu je vhodné předně podotknout, že žalobkyně nijak netvrdila, že by již byla v zemi původu pronásledována. Naopak v průběhu pohovoru uvedla, že ona sama žádné problémy související s její politickou aktivitou dosud neměla. Nepřipadá tedy v úvahu udělení azylu podle ustanovení § 12 písm. a) zákona o azylu, které je navázáno na již prožité pronásledování z důvodu uplatňování politických práv a svobod (srov. např. bod 24 rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 4. 2021, č. j. 5 Azs 317/2020-28). V podané žalobě však žalobkyně namítala, že žalovaný učinil nesprávný závěr o možném pronásledování, jež jí hrozí v budoucnu.
29. Jak vyplývá z již výše citovaného ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, je odůvodněný strach z pronásledování pro zastávání určitých politických názorů důvodem pro udělení mezinárodní ochrany ve formě azylu. Žalovaný přitom v napadeném rozhodnutí nijak nepopíral, že žalobkyně se v zemi původu (a ostatně i

v České republice) politicky projevovala a zastávala tedy určité politické názory. V tomto ohledu nemá důvod k pochybnostem ani zdejší soud.

30. V této souvislosti je také třeba poukázat na skutečnost, že rozhodování o udělení mezinárodní ochrany má podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu prospektivní povahu. Dochází tedy k posuzování nebezpečí hrozícího žadateli o udělení mezinárodní ochrany v budoucnu (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2017, č. j. 1 Azs 227/2017-33, ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Azs 162/2018-47, ze dne 29. 8. 2019, č. j. 9 Azs 39/2019-77, nebo ze dne 12. 6. 2020, č. j. 5 Azs 146/2018-43). Při zkoumání možnosti budoucího pronásledování ve smyslu ustanovení § 12 psím. b) zákona o azylu je přitom využíván standard přiměřené pravděpodobnosti. Možnost budoucího pronásledování tedy musí být reálná a nikoliv pouze hypotetická (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Azs 162/2018-47, ze dne 25. 4. 2019, č. j. 5 Azs 207/2017-36, ze dne 19. 9. 2019, č. j. 2 Azs 401/2018-64, nebo ze dne 10. 6. 2021, č. j. 7 Azs 354/2020-31). Blíže vymezil standard přiměřené pravděpodobnosti Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006-82, v němž dovodil, že „[p]řiměřená pravděpodobnost nežádoucího důsledku návratu do země původu (...) je dána tehdy, bývá-li tento důsledek v případech obdobných případu žadatele nikoli ojedinělý. Neznamena to, že pravděpodobnost, že nežádoucí důsledek nastane, musí být nutně vyšší než pravděpodobnost, že nenastane (tzn., že test „přiměřené pravděpodobnosti“ představuje nižší důkazní standard než v civilních věcech) [tím méně to znamená, že v případě návratu do země původu musí být nastání nežádoucího důsledku prakticky jisté (tzn., že test „přiměřené pravděpodobnosti“ představuje a fortiori i nižší důkazní standard než standard „nade vší pochybnost“ v trestních věcech)], nýbrž to, že k nežádoucímu důsledku v případech obdobných případu žadatele dochází natolik často, že s ním ten, komu takový následek hrozí, musí počítat jako se vcelku běžným jevem, a nikoli jako s jevem toliko výjimečným.“
31. V projednávané věci tedy bylo na místě zkoumat, zda je přiměřeně pravděpodobné, že žalobkyně bude v souvislosti se zastáváním určitých politických názorů v zemi svého původu v budoucnu pronásledována. K tomu zdejší soud nejprve uvádí, že po žalobkyni nelze žádat, aby v případě návratu do země původu předešla svému pronásledování tím, že se vzdá veřejného projevování svých politických názorů (přiměřeně srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2014, č. j. 5 Azs 2/2013-26). Za pravdu pak lze dát žalobkyni v tom, že závěr o absenci hrozby pronásledování nelze bez dalšího učinit pouze na základě skutečnosti, že dosud neměla v zemi původu problémy. Z podkladů shromážděných žalovaným totiž vyplývá, že v Ruské federaci byla s posledních letech skutečně omezována svoboda projevu a shromažďování, přičemž po invazi Ruské federace na Ukrajinu došlo ještě ke zintenzivnění potírání opozičních názorů, zejména těch souvisejících právě se zmíněnou invazí. To ostatně v napadeném rozhodnutí uznal i žalovaný.
32. Je však nutné uvést, že důležitým hlediskem, které je v případě posuzování pravděpodobnosti budoucího pronásledování třeba zohlednit, je intenzita a rozsah dosavadní politické aktivity žadatele o udělení mezinárodní ochrany. Z žalovaným shromážděných podkladů totiž sice na jednu stranu vyplývá, že ruské státní orgány zasahovaly i proti řadovým oponentům režimu a nikoliv pouze výrazným opozičním osobnostem, na druhou stranu z nich však nelze dovodit, že by riziku pronásledování čelil kdokoli, kdo se veřejně vymezí vůči ruskému režimu nebo válce na Ukrajině.

Žalobkyně se v zemi původu zúčastnila několika protirežimních manifestací, nicméně byla pouze jejich prostým účastníkem a žádné problémy v této souvislosti neměla. Netvrdila ani, že by se v jejich průběhu projevovala jakkoliv výrazněji. Proti režimu jiným způsobem nevystupovala, a to ani na sociálních sítích. Není ani blogerkou či novinářkou. V České republice se pak zúčastnila dvou protestních akcí, na nichž byla taktéž pouhým účastníkem a ani zde svůj názor neprojevovala nijak jinak. O jejích názorech nadto podle jejího tvrzení vědí toliko její rodiče a kamarádi. V tomto ohledu tedy lze souhlasit s žalovaným, že žalobkyně neprojevovala své politické názory výraznějším způsobem a intenzita její politické aktivity nebyla příliš vysoká. I pokud by se tedy žalobkyně případně po návratu do země původu zúčastnila dalších protestních akcí, lze s ohledem na intenzitu její předchozí aktivity předpokládat, že by nevzbuzovala přehnanou pozornost ruských státních orgánů.

33. Nad rámec výše uvedeného je pak vhodné ještě podotknout, že ne každý zásah do svobody projevu je pronásledováním ve smyslu ustanovení § 2 odst. 4 zákona o azylu a čl. 9 kvalifikační směrnice (přiměřeně srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2019, č. j. 2 Azs 35/2019-72). Přihlédnout je třeba k povaze a vážnosti represe hrozící osobě, která zastává a vyjadřuje určitý politický názor (srov. rozsudek Soudního dvora EU ze dne 5. 9. 2012 ve spojených věcech C-71/11 a C-99/11). I když podle informace EUAA referovaly zdroje o případech zatčení a vzetí do vazby a o zvýšení počtu případů násilí policistů proti účastníkům protiválečných manifestací, byla podle této informace většina obvinění proti protestujícím demonstrantům vznesena na základě zákona o správních deliktech. Naopak trestních obvinění bylo pouze několik desítek. I podle informace OAMP pak byly ke kriminalizaci protestujících užívány ve většině případů tzv. správní tresty (krátkodobé zadržení) a peněžité pokuty. Hrozící represálie a sankce za uplatňování politických práv tedy ve většině případů nebyly přehnaně závažné a nedosahovaly takové intenzity, že by jejich využití bylo samo o sobě možné považovat za pronásledování ve smyslu výše uvedeného ustanovení § 2 odst. 4 zákona o azylu (k tomu srov. též např. rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 16. 11. 2022, č. j. 41 Az 25/2022-92).
34. S ohledem na všechny výše uvedené skutečnosti tedy zdejší soud uzavírá, že není ani přiměřeně pravděpodobné, že by žalobkyni hrozilo v případě návratu do země původu pronásledování kvůli zastávání politických názorů. Žalovaný proto nepochybil, když dospěl k závěru, že není v projednávané věci na místě udělit žalobkyni azyl podle ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu z důvodu hrozícího pronásledování pro zastávání určitých politických názorů. Námitky žalobkyně vznesené v tomto ohledu tak zdejší soud posoudil jako nedůvodné.
35. K odkazu žalobkyně na ustanovení § 14a zákona o azylu a tvrzení, že bylo alternativně na místě jí z důvodu špatného zacházení s opozičními aktivisty v Ruské federaci udělit doplňkovou ochranu, zdejší soud pouze uvádí, že každá žádost o udělení mezinárodní ochrany v České republice musí být posuzována vzhledem k individuálním okolnostem daného případu. Žalobkyně své obavy z návratu zakládala toliko na strachu z pronásledování kvůli svým politickým názorům. Tím se žalovaný správně zabýval v rámci posouzení jejího případu z hlediska ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu. Toto ustanovení totiž upravuje právě posuzování žádostí žadatelů o udělení mezinárodní ochrany z důvodu strachu z pronásledování kvůli zastávání určitých politických názorů. Udělení doplňkové ochrany podle ustanovení § 14a zákona o azylu

tudíž v případě žalobkyně na místě nebylo, jelikož její obavy byly posouzeny z hlediska ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, přičemž její pronásledování pro zastávání politických názorů nebylo shledáno ani přiměřeně pravděpodobným, jak již bylo rozebráno výše.

36. Dále žalobkyně v podané žalobě namítala, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav věci. V této souvislosti především odkazovala na to, že v rámci vyjádření k podkladům rozhodnutí předložila fotografie z protirežimních protestů a také upozornila na nebezpečí, které jí hrozí v souvislosti s částečnou mobilizací vyhlášenou v Ruské federaci. Za účelem objasnění jejích obav s ní měl tedy žalovaný podle jejího názoru provést doplňující pohovor. Co se týče doložených fotografií z protirežimních protestů, má zdejší soud za to, že v tomto ohledu zjistil žalovaný skutkový stav dostatečně, a tudíž nepochybil, když s žalobkyní doplňující pohovor neprovedl. Okolnosti účasti žalobkyně na protirežimních protestech v Ruské federaci totiž již byly předmětem předchozího pohovoru a navíc žalovaný tyto okolnosti žádným způsobem nerozpíral. Za účelem posouzení obav žalobkyně z pronásledování kvůli jejím politickým názorům si navíc opatřil i dostatečné, relevantní, důvěryhodné, vyvážené, aktuální a ověřené informace o zemi původu splňující požadavky judikatury kladené na takové informace (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008-81). Tyto informace přitom žalobkyně nijak konkrétně nezpochybovala. Uvedené obavy pak žalovaný náležitě posoudil z hlediska ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu.
37. Odlišná je však situace ve vztahu k žalobkyní zmiňované mobilizaci. Na tomto místě považuje zdejší soud za nutné představit, že Nejvyšší správní soud se otázkou azylové relevance plnění branné povinnosti ve své judikatuře opakovaně zabýval (viz kupř. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 4/2004-49, ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012-44, či ze dne 18. 10. 2022, č. j. 1 Azs 172/2022-31, příp. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 8. 2016, č. j. 2 Azs 135/2016-34, ze dne 2. 9. 2021, č. j. 9 Azs 159/2021-23, nebo ze dne 29. 5. 2023, č. j. 9 Azs 80/2023-43). Citovat pak lze v tomto ohledu kupř. právní větu k jeho rozsudku ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45 (publikovanému pod č. 4304/2022 Sb. NSS), v níž Nejvyšší správní soud uvedl, že *„[s]lamotné plnění branné povinnosti nelze bez dalších souvislostí považovat za důvod pro udělení mezinárodní ochrany dle § 12 ani § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, pokud se ovšem jedná o plnění takové povinnosti v regulární armádě demokratického právního státu, které je v souladu s vnitrostátním i mezinárodním právem, a pokud je daným státem respektována možnost odepření výkonu takové vojenské služby z důvodu svědomí či náboženského přesvědčení, ať již zavedením náhradní (civilní) služby nebo jiným způsobem, nebo přinejmenším, pokud takové odepření výkonu vojenské služby není ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. c) směrnice 2011/95/EU trestáno nepřiměřenými nebo diskriminačními sankcemi. Branná povinnost spojená s účastí na ozbrojeném konfliktu naopak může být důvodem pro udělení azylu dle § 12 písm. b) citovaného zákona mimo jiné tehdy, pokud žadateli ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. e) uvedené směrnice hrozí trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu takové vojenské služby během konfliktu za situace, kdy by tento výkon mohl zahrnovat přímou či nepřímou účast žadatele na mezinárodních válečných zločinech, zločinech proti lidskosti, jiných vážných nepolitických zločinech nebo činech, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN, a pokud je zároveň dána souvislost mezi tímto způsobem pronásledování žadatele a azylově relevantními důvody pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) uvedeného zákona, resp. čl. 2 písm. d) a čl. 10 citované směrnice.“*

38. Dále se pak Nejvyšší správní soud vyjádřil ve svém rozsudku ze dne 29. 9. 2022, č. j. 1 Azs 84/2022-61 (publikovaném pod č. 4419/2023 Sb. NSS), i k mobilizaci probíhající v Ruské federaci, přičemž právní věta k tomuto rozsudku zní: „Částečná mobilizace v Ruské federaci je obecně známou skutečností, která může být relevantním důvodem pro žádost o udělení mezinárodní ochrany (§ 3 odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu). Není však již obecně známou skutečností, jaký je skutečný rozsah mobilizace a jaké důsledky do práv žadatele bude mít. Posuzovat tato specifika mobilizace, a to, zda následný výkon vojenské služby může vést k přímé či nepřímé účasti žadatele na válečných zločinech či zločinech proti lidskosti, přísluší primárně správnímu orgánu, nikoliv soudu.“
39. Přestože tvrzení žalobkyně o tom, že jí v zemi původu hrozí mobilizace kvůli jejímu vzdělání, bylo spíše obecnějšího a spekulativního charakteru, mohlo být za určitých okolností azylově relevantní. Žalovaný tedy byl povinen se v intencích výše citované judikatury Nejvyššího správního soudu tímto tvrzením řádně zabývat a za účelem posouzení relevantnosti obav žalobkyně zjistit dostatečně skutkový stav věci. S žalobkyní však neprovedl doplňující pohovor, který by její obavy z nařízené mobilizace blíže objasnil (tyto obavy nemohly být s ohledem na datum vyhlášení mobilizace předmětem předchozího pohovoru), ani si neopatřil dostatečné podklady, z nichž by vyplývaly potřebné informace o rozsahu a důsledcích této mobilizace. Takové informace přitom nelze podle shora zmíněné judikatury Nejvyššího správního soudu považovat za skutečnosti obecně známé. Z podkladů založených ve správním spisu se částečné mobilizace v Ruské federaci týkal pouze překlad výnosu prezidenta Ruské federace, jímž byla mobilizace nařízena. Z něj ovšem žádné konkrétní informace o jejích okolnostech nevyplývaly. Další podklady, jež by se mobilizace týkaly a blíže objasňovaly, zda se nemůže vztahovat i na žalobkyni a jaké důsledky pro ni může případně mít, se pak ve správním spisu nenacházely.
40. V napadeném rozhodnutí žalovaný v tomto ohledu pouze zcela nekonkrétně odkázal na sdělovací prostředky, komentáře a spekulace a uvedl, že nedisponuje žádnými tajnými dodatky k mobilizačnímu nařízení prezidenta Ruské federace. Následně toliko obecně zmínil povinnost občanů státu podrobit se branné povinnosti a uzavřel, že není přiměřeně pravděpodobné, že by se aktuální částečná mobilizace na žalobkyni vztahovala. K tomu konstatoval, že žalobkyně naposledy pobývala na území Ruské federace krátce v X, neobdržela žádný mobilizační rozkaz a lékařskou praxi nikdy nevykonávala.
41. Výše uvedený závěr žalovaného o nepravděpodobnosti vztažení současné mobilizace i na žalobkyni nemůže za této situace obstát. Ve správním spisu se totiž nenachází žádný podklad, ze kterého by vyplývalo, že žalovaným zmiňované skutečnosti (pobyt mimo území Ruské federace, neobdržení povolávacího rozkazu a nevykonávání lékařské praxe) tento závěr odůvodňují. Ani z napadeného rozhodnutí se pak vůbec nepodává, na základě jakých podkladů byl takový závěr učiněn. Zdejší soud tedy shrnuje, že žalovaný pochybil, když si za účelem řádného posouzení věci neopatřil dostatečné podklady o zemi původu žalobkyně, ze kterých by vyplývaly informace o rozsahu a důsledcích částečné mobilizace probíhající v Ruské federaci, a přesto učinil bez dalšího závěr, že není přiměřeně pravděpodobné, že by žalobkyni hrozilo v souvislosti s touto mobilizací azylově relevantní nebezpečí. Na podklady, z nichž při učinění tohoto závěru vycházel, navíc neodkázal ani v odůvodnění napadeného rozhodnutí.

42. Zdejší soud proto dospěl k závěru o nutnosti zrušit napadené rozhodnutí, neboť skutkový stav, který vzal žalovaný za jeho základ, nemá oporu ve správním spisu a vyžaduje zásadní doplnění. Nadto nedostatek odůvodnění spočívající v absenci odkazu na podklady, na jejichž základě učinil žalovaný svůj závěr, znemožňují tento závěr přezkoumat, protože je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 4 Azs 55/2003-51).

VI. Závěr a náklady řízení

43. Ze shora uvedených důvodů tak zdejší soud podle ustanovení § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. zrušil napadené rozhodnutí a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný vázán právními názory zdejšího soudu vyjádřenými v tomto rozsudku (viz ustanovení § 78 odst. 5 s. ř. s.). Především bude povinen řádně posoudit, zda žalobkyni hrozí v souvislosti s mobilizací nařízenou v Ruské federaci azylově relevantní nebezpečí. Za tímto účelem náležitě zjistí skutkový stav. Své závěry týkající se udělení nebo neudělení mezinárodní ochrany žalobkyni pak ve svém rozhodnutí dostatečně odůvodní, přičemž odkáže i na podklady, na jejichž základě k těmto závěrům dospěl. Samozřejmě však nelze vyloučit, že žalovaný se eventuálně bude muset zabývat i dalšími relevantními skutečnostmi, a to zejména s ohledem na případný vývoj situace v Ruské federaci.
44. Na závěr je již pouze nutné dodat, že ačkoliv žalobkyně výslovně žádala nařízení jednání, rozhodl zdejší soud ve věci samé bez jednání, neboť postupoval právě podle ustanovení § 76 odst. 1 s. ř. s., jež takový postup umožňuje, když současně nepovažoval v tomto případě nařízení jednání za nezbytné.
45. O náhradě nákladů řízení jeho účastníků rozhodl zdejší soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobkyně sice byla v řízení úspěšná, avšak žádné náklady jí nevznikly a ani je neuplatňovala. Žalovanému náhrada nákladů nenáleží, jelikož ve věci úspěch neměl.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s., a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze, dne 13. září 2023

JUDr. Tomáš Švec, Ph.D. v.r.
samosoudce